

Józef Bednarczyk

Inowrocław, woj. bydgoskie, St. 100,
AZP 45-40

Informator Archeologiczny : badania 24, 58-59

1990

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

bursztynowego, ośmiu małych paciorków szklanych i około 115 paciorków ze szkła opakowego. Zestaw ten uzupełnia znaleziony już w trakcie badań przy szkielecie mały grocik z brązu. W grobie 158 znaleziono natomiast przy zmarłej kobiecie bardzo czytelne in situ dwa układy paciorków tworzące dwa naszyjniki. Jeden złożony był z 208 paciorków z pomarańczowego szkła opakowego i 6 ze szkła fioletowego, drugi natomiast z 24 dużych paciorków z kolorowego szkła i bursztynu. Wyposażenie dopełniały dwie fibule z brązu, igła, żelazna sprzączka i przęślik.

Unikatowy charakter mają znaleziska z grobu nr 162. Brązowy grocik trudno bowiem uznać za element uzbrojenia. W literaturze przedmiotu podobne znaleziska interpretuje się jako mające przeznaczenie rytualno-magiczne. Równie interesująca jest pochodząca z tego zespołu moneta chociażby z racji znalezienia już podobnego egzemplarza w Gródku i dwóch dalszych w Kraśniku i w Olchowcu.

Materiały o dużej randze poznawczej uzyskano również przy okazji badania niszczonej przez cmentarzysko osady i cmentarzysk neolitycznych. Kulturę wołyńsko-tubelską ceramiki biało malowanej reprezentuje grób nr VIII. Zawierał on pochówek małego dziecka ułożony głową na południe. Wyposażenie stanowił trójkątny grocik krzemlenny, identyczny jak para znaleziona w grobie nr I na tym stanowisku.

Osadę kultury pucharów lejkowatych (KPL) reprezentuje 12 dalszych obiektów, z których w całości w wykopie mieściło się 6. Sześć z nich reprezentują niegłębokie jamy o płaskich dnach i mniej lub bardziej gruszkowatych profilach. Trzy dalsze, to duże głębokie jamy o profilach zdecydowanie gruszkowatych. Przy jamie nr 91 stwierdzono przynajmniej dwa dolki po słupach podtrzymujących zadaszenia. Interesujący jest obiekt nr 83, będący co prawda silnie zniszczoną w części stropowej jamą o zachowanej średnicy 55 cm i głębokości zaledwie 15 cm od powierzchni calca. Znaleziono w niej jedno zgniecione naczynie zasobowe z interesującym krzyżowymi uchami. W kilku jamach znaleziono różnego rodzaju duże kamienie do rozcierania, przy czym w obiekcie nr 86 było ich aż cztery o różnej wielkości. Najciekawszy inwentarz stwierdzono w jamie nr 82. Oprócz kilku naczyń typowych dla KPL i zachowanych nieomal w całości, znaleziono jedno naczynie kultury Cucuteni-Tripolie o kulistym obrzysie brzusca, z dwoma uchami na barku i płaskim dnie. Cały brzusec i ucha pokrywa malowany ornament gęsto krzyżujących się linii wykonany czarną farbą, ograniczony wstęgami malowanymi farbami czarną i czerwoną. Naczyniu temu towarzyszyło inne nietypowe dla KPL. Miało ono jajowaty, przysadzisty brzusec, brzeg wychylony na zewnątrz i ornament w postaci szeregu nakłuć u podstawy szyjki, poniżej którego rozmieszczone są małe, stożkowate guzki. Powierzchnie szare i szorstkie, wypał bardzo dobry, ceramika cienkościenna. Należy również podkreślić, że w jamie nr 91 znaleziono duże naczynie o formie powszechnej w KPL, bogato zdobione elementami plastycznymi w postaci listew i guzków, jednak w technologii charakterystycznej dla wyrobów kultury Cucuteni-Tripolie.

W obiektach znaleziono wiele narzędzi krzemlennych takich jak siekiery, wiórowce, drapacze oraz kościanych. Interesująca jest też miniatura pucharka na cylindrycznej nóżce, znaleziona w wypełnisku jamy nr 91.

Badania sezonu 1990 pozwoliły na stwierdzenie zasięgu cmentarzyska od strony zachodniej do samej krawędzi skarpy wyniesienia, a tym samym potrzebę i konieczność przebadania w pierwszej kolejności jej zniszczonej partii.

Grzybów, gm. Staszów woj. tarnobrzesckie St. 1 patrz neolit

Inowrocław, woj. bydgoskie
St. 100 AZP 45-40/—

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
Instytut Prahistorii Zakład Prahistorii
Polski w Poznaniu

Badania prowadził mgr Józef Bednarczyk. Finansowało BBDZ w Bydgoszczy. Siódmy sezon badań. Ślady osadnictwa kultury lużyckiej, osada, warzelnia soli i sanktuarium (?) z okresu wpływów rzymskich.

Badania kontynuowano w 2 strefach stanowiska: zabudowy gospodarczej (a) i występowania obiektów rowkowych związanych z solowarstwem i kultem. Eksploracją objęto powierzchnię ok. 1680 m² rejestrując ponad 100 obiektów: pracownię bursztyniarską, 20 palenisk, 3 jamy, 75 dolków posłupowych oraz 1 nowy i kontynuację 2 znanych już rowków.

Pracownia bursztyniarska (ob. 610) była budowlą złożoną z części naziemnej i zagłębionej w ziemię. Część naziemna wzniesiona została na planie (prawie) regularnego czworoboku o wymiarach ok. 520/500 cm x 470/480 cm wyznaczanego przez 8 solidnych słupów. W jej zachodniej części usytuowane było płytkie nieregularne zagłębienie, w obrębie którego na powierzchni ok. 3 m² wystąpiły pozostałości poprodukcyjne w postaci b. drobnych odpadków (ponad 70), półwytworów (kilka) i paciorków uszkodzonych w trakcie obróbki (kilka). Ponadto z poddanej płukaniu ziemi (ok. 1/2 objętości) uzyskano ponad 80 okruchów.

Rów solankowy (ob. 72) odsłonięty na odcinku dalszych 22 m (łącznie 47 m), nadal nie w całości, przebiega niemal w linii prostej, cechuje się zmienną szerokością (48-95 cm) i głębokością (15-45 cm) parametry maksymalne osiągając w końcowym odcinku (pobliże źródła-ujęcia solanki?).

Obiekty rowkowe: 564 — znany z ubiegłego sezonu i 579 — nowoodkryty wykazują pewne różnice. Pierwszy wytyczony został na planie nieregularnego owalu-wieloboku o wymiarach ok. 12 x 8 m. Przeciętna jego szerokość wynosi 40-60 cm, a głębokość od 12 do 30 cm. Drugi składa się z 2, a na pewnych odcinkach z 3 rowków koncentrycznie w siebie wpisanych. Rozmiary całego założenia wynoszą ok. 13,5 x 12, 5 m, szerokość rowków 30-80 cm, głębokość 10-40 cm. Odnosnie do funkcji owych unikatowych obiektów nie uzyskano nowych danych, które pozwalałyby wyjść poza wysuniętą po ostatnim sezonie badań ogólną supozycję o ich kultowym charakterze.

Paleniska wystąpiły w zwartym przestrzennie skupieniu na obrzeżeniu strefy gospodarczej.

Kontynuowano, przy współpracy z Katedrą Chemii Rolnej Akademii Rolniczej w Poznaniu (i wsparciu finansowym Ośrodka Dokumentacji Zabytków w Warszawie) program testowania metody fosforowej łącząc aspekt eksperymentalny z utylitarnym — określenie zasięgu osady, stref w jej obrębie oraz zróżnicowanie funkcji obiektów i ich członów.

Materiały i dokumentacja przechowywane są czasowo w Instytucie Prahistorii UAM w Poznaniu.

Badania będą kontynuowane.

**Jęgliniec, gm. Szypliszki
woj. suwalskie St. 1 AZP 12-
86/12**

**Państwowe Muzeum Archeologiczne
w Warszawie**

Badania prowadziła mgr Grażyna Iwanowska. Finansowało PMA w Warszawie. Siódmy sezon badań. Grodzisko z okresu późnorzymskiego, wędrowek ludów i wczesnego średniowiecza.

Prace wykopaliskowe objęły 2 wykopy (o łącznej powierzchni 25 m²), usytuowane w północno-wschodniej części majdanu grodziska. Ich eksploracja została rozpoczęta w ubiegłym sezonie. W pierwszym z nich, obejmującym wewnętrzny skłon wału ograniczającego majdan od strony wschodniej, odkryto wyraźne ślady konstrukcji drewnianych, choć wcześniej wydawało się, że został on usypany wyłącznie przy użyciu różnych rodzajów ziemi. W warstwie w tym celu użytej gliny pomarańczowej, o miąższości około 70 cm, odsłonięto kilkanaście poziomów dranic, o zarysach niekiedy dobrze czytelnych i zachowanych fragmentach drewna. Były one układane ciasno jedna nad drugą, równoległe do siebie, ograniczone od strony wschodniej i zachodniej dwiema dranicami do nich prostopadłymi. Całość tworzyła konstrukcję przypominającą skrzynię. Szerokość odsłoniętego drewniano-ziemnego wału można wstępnie określić na 3 m i wydzielić w jego obrębie 18-20 poziomów dranic. Jego zachodnią krawędź została prawdopodobnie naruszona. Do podstawy wału dochodzi warstwa pomarańczowej gliny ze smugami ziemi ciemnobrunatno-czarnej i zawartością licznych ułamków węgla drzewnego, czytelna w obrębie wykopów sąsiednich. Została ona również zarejestrowana w drugim z badań w tym roku wykopów i prawdopodobnie wyznacza jeden z poziomów osadnictwa na majdanie grodziska, który można odnieść do starszych faz wczesnego średniowiecza. Tak datowana ceramika, obok pojedynczych fragmentów pochodzących z okresu wędrowek ludów, występowała w omawianej warstwie pomarańczowej gliny ze śladami spalenizny.

Odsłonięty podczas tegorocznych badań wał otaczał znacznie mniejszy majdan niż istniejący obecnie. W okresie późniejszym był on prawdopodobnie nadsypywany dwukrotnie. Nie odkryto, jak dotąd, jego śladów w zachodniej partii majdanu. Być może uległy one zniszczeniu podczas następnych faz przebudowy grodziska lub kryją się pod nie przebadanym wałem zachodnim. Nie można też wykluczyć, że pierwotny, drewniano-ziemny wał rzeczywiście przebiegał tylko od wschodniej strony majdanu.

Materiały (nr inw. PMA/V/8664) oraz dokumentacja z badań znajdują się w PMA w Warszawie.

Badania będą kontynuowane.

**Kolonia Husynne, gm. Hrubieszów
woj. zamojskie St. 4
AZP 86-95/64**

Wojewódzki Ośrodek Archeologiczno-Konserwatorski w Zamościu

Badania prowadziła mgr Ewa Banasiewicz. Finansował WOAK w Zamościu. Drugi sezon badań. Cmentarzysko kultury zarubinieckiej, osadnictwo okresu rzymskiego.

W bieżącym roku w związku z przypuszczeniem o możliwość dalszych odkryć zniszczonych grobów na stan. 4 w Kol. Husynne, kontynuowano rozpoczęte w 1989 roku prace ratownicze.

W odległości kilkunastu metrów na zachód od grobu nr 1/89 na tej samej wysokości odkryto kolejny grób (nr 2), który należy łączyć z istniejącym na tym stanowisku cmentarzyskiem kultury zarubinieckiej. Odkrycia dokonano w warstwie ornej, dlatego też zabytki oraz